

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

CANGI / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 24973/15)

KARAR

STRAZBURG

29 Ocak 2019

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde keskinleşecek olup, bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Cangi / Türkiye davasında,

Başkan,

Robert Spano,

Yargıçlar,

Paul Lemmens,

Işıl Karakaş,

Julia Laffranque,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Ivana Jelić

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 18 Aralık 2018 tarihinde gerçekleştirdiği kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (24973/15 No.lu) davanın temelinde, Türk vatandaşı olan Arif Ali Cangi'nın ("başvuran") 7 Mayıs 2015 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru bulunmaktadır.

2. Başvuran, İzmir Barosuna bağlı Avukat S. Cengiz tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuran, bilgi alma ve verme hakkının ihlal edilmesinden şikâyet etmiştir.

4. Başvuru, 2 Kasım 2017 tarihinde Hükümete bildirilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

A. Davanın Bağlamı

5. Başvuran 1964 doğumlu olup, İzmir’de ikamet etmektedir.

6. Başvuran, avukatlık mesleğini icra etmektedir. Olayların meydana geldiği dönemde, başvuran, Yortanlı baraj yapımı projesiyle tehdit altında olan Allianoi antik kentinin yıkımına karşı mücadele eden sivil toplum kuruluşlarından ve bazı kişilerden oluşan bir grup olan Allianoi girişim grubunun üyesiydi. Başvuran, kendisi adına ve temsil ettiği bazı sivil toplum kuruluşları adına, Allianoi antik kentine ilişkin idari kararların yargısal denetimi amacıyla mahkemelerde davalar açmıştır.

7. İzmir Kültürel ve Doğal Mirasların Korunmasından sorumlu Bölge Kurulunun (“Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kurulu”) sırasıyla Allianoi kentinin kumun altına gömülmesine ve su altında kalmasına izin veren 28 Mayıs 2010 ve 17 Ağustos 2010 tarihli kararlarının ve Yortanlı barajında su tutulmasına izin veren 8 Aralık 2010 tarihli kararının ardından, antik kent 2011 yılının başında söz konusu baraj sularıyla yok olmuştur. Baraj sularıyla antik kentin su altında kalmasına izin veren Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kurulunun kararlarının iptaline ilişkin dava, 30 Ocak 2013 tarihinde Ankara İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiş ve bu karar, 5 Mayıs 2015 tarihli Danıştay kararıyla onanmıştır.

B. 26 Ocak 2010 Tarihli Toplantı ve Bu Toplantının Resmi Tutanağını Elde Etmek Amacıyla Başvuran Tarafından Açılan Dava

8. 26 Ocak 2010 tarihinde, Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kurulu binasında, Allianoi antik kentini koruma projelerine ve Yortanlı barajı

CANGI / TÜRKİYE KARARI

çalışmalarının planlanmasına ilişkin bir toplantı yapılmıştır. Söz konusu Kurulun üyeleri ve Devlet Su İşleri Müdürlüğü yetkilileri bu toplantıya katılmışlar ve bu toplantıya, Kültür ve Turizm Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğünün Başkan Yardımcısı başkanlık etmiştir. Bu toplantının sonunda, bilirkişilerden oluşan bir ekibin koruma projesi hakkında yeni bir rapor hazırlamasına ve bu raporu Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kuruluna sunmasına karar verilmiştir.

9. Yukarıda belirtilen toplantının yapıldığını kısa bir süre önce öğrendiğini belirten başvuran, 21 Kasım 2011 tarihli yazıyla, Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kurulundan, bu toplantı tutanağının imzalı bir nüshasının iletilmesini talep etmiştir. Başvuran bu bağlamda, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nu ileri sürmüştür.

10. Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kurulu, 20 Aralık 2011 tarihinde, kurumlar arası hizmete özel bir toplantının söz konusu olduğu gerekçesiyle bu talebi reddetmiştir.

11. Başvuran, 4 Ocak 2012 tarihinde, Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kurulunun talebinin reddine ilişkin kararına karşı Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna itirazda bulunmuştur. Başvuran, 26 Ocak 2010 tarihli toplantı tutanağının gayri resmi ve imzasız bir nüshasını aldığını ve Alliano antik kentinin su altında kalmasına izin veren Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kurulunun yukarıda belirtilen kararlarının yasallığının denetimi amacıyla söz konusu tutanağın resmi ve imzalı nüshasını almasının büyük önem taşıdığını belirtmiştir (yukarıda 7. paragraf). Başvurana göre, bu toplantının düzenlenme şekli ve bu toplantının konusu, söz konusu kararların yasallığını etkileyecek nitelikteydi. Başvuran bu bağlamda, elinde bulunan gayri resmi tutanağa göre, söz konusu toplantıya başkanlık eden, Kültür ve Turizm Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü Başkan Yardımcısı'nın, Devlet Su İşleri Müdürlüğü projesinin 2010 yılının Nisan ayından önce onaylanması için Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kurulunun üyelerine baskı yaptığını iddia etmiştir.

12. Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, 26 Ocak 2012 tarihinde, talep edilen tutanağın, faaliyetlerini yürütmek amacıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından elde edilen ve bu hüküm tarafından öngörülen görüş, teklif, bilgi notu veya tavsiye niteliğindeki bilgi ve belgeler kategorisine girdiği gerekçesiyle, 4982 sayılı Kanun'un 26. maddesinin 1. fıkrası uyarınca başvuranın itirazını reddetmiştir.

13. Başvuran, 2 Nisan 2012 tarihinde, Ankara İdare Mahkemesinde ("İdare Mahkemesi"), Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu kararının iptaline ilişkin dava açmıştır. Başvuran özellikle, bu kararın dayandığı, 4982 sayılı Kanun'un 26. maddesinin 1. fıkrasının söz konusu Kurul tarafından yanlış yorumlandığını ileri sürmüştür; gerçekte, başvurana göre, bu hükümle öngörülen bilgi ve belgelerin, ilgili kurum aksi yönde bir karar vermediği sürece, bilgi edinme hakkı kapsamına girmesi gerekmektedir.

14. İdare Mahkemesi, 10 Nisan 2013 tarihinde, başvuranın itirazını reddetmiştir. İdare Mahkemesi, faaliyetlerini yürütmek amacıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından elde edilen görüş, teklif, bilgi notu veya tavsiye niteliğindeki bilgi ve belgelerin 4982 sayılı Kanun kapsamına girmesi için ilgili kurum ve kuruluşların aksi yönde bir karar vermelerinin gerekmesi nedeniyle, ihtilaf konusu işlemin hukuka aykırı olmadığı kanısına varmıştır.

15. Başvuran, belirtilmeyen bir tarihte, İdare Mahkemesinin kararını temyiz etmiştir. Başvuran özellikle, kendi kanaatine göre, kanun tarafından öngörülen bilgi edinme hakkının iptaline yol açan, bu mahkeme tarafından 4982 sayılı Kanun'un 26. maddesinin 1. fıkrasına ilişkin yapılan yorumlamadan şikâyet etmiştir. Başvuran bu bağlamda, söz konusu hükme göre, talep edilen tutanağın ilke olarak bilgi edinme hakkı kapsamına girdiğini ve tutanağın iletilmesi için talebini sunmadan önce, idarenin bu belgenin dikkate alınmamasına karar vermediğini ileri sürmüştür.

CANGI / TÜRKİYE KARARI

16. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, 28 Mart 2014 tarihinde, temyiz edilen kararı onamıştır. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, bu kararın usul ve hukuka uygun olduğu kanaatine varmıştır.

17. Başvuran, 11 Haziran 2014 tarihinde, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuran özellikle, idari makam ve mahkemeler tarafından 4982 sayılı Kanun'un 26. maddesinin 1. fıkrasının kendi ifadesine göre yanlış yorumlanması ve uygulanması nedeniyle Sözleşme'nin 10. maddesi hükümlerinin ihlal edilmesinden şikâyetçi olmuştur. Başvuran, idari makam ve mahkemelerin kendisini, 26 Ocak 2010 tarihli toplantı hakkında bilgi alma ve verme hakkından ve Allianoİ antik kentini koruma amacı taşıyan bir sivil toplum kuruluşunun temsilcisi olarak bekçi köpeği rolünü yerine getirme imkânından yoksun bıraktıklarını ileri sürmüştür.

18. Anayasa Mahkemesi, 31 Ekim 2014 tarihinde, başvuran tarafından yapılan başvurunun, açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle, kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi, ilgilinin şikâyetinin yasal bir hükmün yorumlanması ve uygulanmasıyla ve idare mahkemeleri önünde açtığı davanın sonucuyla ilgili olduğunu tespit ettikten sonra, idare mahkemelerinin kararlarının keyfilikten veya açıkça takdir hatasından yoksun olduğu kanaatine varmıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI

19. 9 Ekim 2003 tarihli 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, demokratik ve şeffaf bir yönetimin gerekliliği olan, tarafsızlık ve açıklık ilkeleri uyarınca kişilerin bilgi edinme haklarını kullanmalarına ilişkin usul ve ilkelerin düzenlenmesini amaçlamaktadır. Bu Kanun, kamu kurum ve kuruluşlarının ve bir kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşlarının faaliyetleri hakkında uygulanmaktadır. Bu Kanun'un 4. ve 5. maddeleri, herkesin bilgi edinme hakkına sahip olduğunu ve kamu kurum ve

kuruluşlarının Kanun tarafından öngörülen istisnalar hariç olmak üzere, her türlü bilgi ve belgeyi davacıların kullanımına sunmakla ve bilgi taleplerine etkili, hızlı ve doğru şekilde cevap vermek amacıyla gereken idari ve teknik tedbirleri almakla yükümlü olduklarını belirtmektedir.

20. Söz konusu Kanun'un 26. maddesinin 1. fıkrası aşağıdaki gibidir:

“Madde 26 - Kurum ve kuruluşların faaliyetlerini yürütmek üzere elde ettikleri görüş, bilgi notu, teklif ve tavsiye niteliğindeki bilgi veya belgeler, kurum ve kuruluş tarafından aksi kararlaştırılmadıkça bilgi edinme hakkı kapsamındadır.

(...)”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

21. Başvuran, 26 Ocak 2010 tarihli toplantı tutanağının resmi nüshasını elde etme yönündeki talebinin reddedilmesinin, Alliano antik kentinin korunması ve kamuoyunun bu konudaki duyarlılığının artırılması için mücadele eden bir sivil toplum kuruluşunun üyesi ve vatandaş olarak kamu yararına ilişkin bilgileri alma ve verme hakkına ihlal teşkil ettiğini iddia etmektedir. Başvuran bu bağlamda, Sözleşme’nin 10. maddesini ileri sürmektedir. Bu madde aşağıda yer almaktadır:

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin

CANGI / TÜRKİYE KARARI

önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

22. Hükümet, başvuranın şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu yönünde kabul edilemezlik itirazını ileri sürmektedir. Hükümet, bu bağlamda, başvuranın 26 Ocak 2010 tarihli toplantı tutanağının gayri resmi nüshasını elde edebilmesi nedeniyle, ilgilinin idare mahkemeleri önünde açtığı iptal davaları sırasında bu toplantının içeriğine dayanan iddialarını sunma imkânına sahip olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Hükümet, başvuranın söz konusu tutanağın resmi nüshasının iletilmemesi nedeniyle maruz kaldığı zarara ilişkin herhangi bir açıklama getirmediğini ileri sürmektedir.

23. Başvuran, bu itirazı reddetmektedir.

24. Mahkeme, itiraz çerçevesinde, başvuranın ifade özgürlüğü hakkını kullanmasına yönelik müdahalenin varlığının incelenmesiyle ve dolayısıyla, Sözleşme'nin 10. maddesi bağlamındaki şikâyetin özüyle yakından ilişkili sorunların ileri sürüldüğü kanısına varmaktadır.

25. Mahkeme öte yandan, bu şikâyetin, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit ederek, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Bir Müdahalenin Varlığı

a) Tarafların İddiaları

26. Başvuran, Allianoï antik kentinin korunması için aktivist olarak, bir sivil toplum kuruluşu bünyesinde bu konuda duyarlılığı artırma kampanyasında yer aldığını ve antik kentin su altında kalmasını öngören idari kararların iptal edilmesine ilişkin davalar açtığını belirtmektedir. Başvuran, 26 Ocak 2010 tarihli toplantı tutanağının resmi nüshasının, Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kuruluna idare tarafından baskı uygulanmasına ilişkin iddiasını idare mahkemeleri önünde kanıtlamak amacıyla çok büyük önem taşıdığını ileri sürmektedir. Başvuran öte yandan, söz konusu toplantının içeriğini, kendi ifadesine göre, Allianoï antik kentine ilişkin gelişmeleri bilme hakkına sahip olan halka açıklamak amacıyla bu tutanağa ihtiyacı olduğunu ifade etmektedir.

27. Hükümet, Mahkemenin içtihadına göre, devletlerin kişilere genel olarak erişilebilir bilgileri elde etme imkânı veren bir mekanizma kurmakla yükümlü olduklarını, ancak gizli bilgilere erişimi sağlamak zorunda olmadıklarını ifade etmektedir. Hükümet, somut olayda kamu kurumlarının işleyişine ilişkin bir toplantı tutanağının söz konusu olması nedeniyle, bilgiye erişimin Sözleşme'nin 10. maddesi tarafından korunmadığı kanısına varmaktadır.

28. Hükümet, başvuranın Allianoï kentini koruma projesi hakkında yeni bir raporun hazırlanmasına ilişkin söz konusu toplantının imzasız tutanağını elde edecek bir durumda bulunduğunu ve başvuranın daha önce bu rapordan ve projeden haberdar olduğunu eklemektedir. Dolayısıyla, Hükümete göre, başvuran açmış olduğu idari davalar üzerinde bir etki yaratacak nitelikteki bilgilere erişmiştir.

29. Bu nedenle, Hükümet, başvuranın ifade özgürlüğüne müdahale edilmediği kanaatine varmaktadır.

b) Mahkemenin Değerlendirmesi

30. Mahkeme, *Magyar Helsinki Bizottság /Macaristan* ([BD], No. 18030/11, § 156, 8 Kasım 2016) kararında, bir kamu makamı tarafından tutulan bilgilere erişim hakkının ve Devletin bu bilgileri bildirme yükümlülüğünün, bilgiye erişimin kişinin ifade özgürlüğü hakkını, özellikle “bilgi alma ve verme özgürlüğünü” kullanması için belirleyici olması ve bu erişimin reddinin söz konusu hakkın kullanımına bir müdahale teşkil etmesi halinde doğabileceğini kabul ettiğini hatırlatmaktadır.

31. Bilgilere erişimin sağlanmasının reddinin başvuranın ifade özgürlüğü hakkını kullanmasına bir müdahale teşkil edip etmediği ya da hangi ölçüde bir müdahale teşkil ettiği hususu, davanın kendine özgü koşulları ışığında, bir durumdan diğerine göre değerlendirilmelidir (*idem*, § 157). Yukarıda belirtilen *Magyar Helsinki Bizottság* kararında ortaya konulan, özellikle bu hakkın kapsamını tanımlamak için ilgili kriterlere ilişkin liste şu şekildedir: Bilgi talebinin amacı, araştırılan bilgilerin niteliği, başvuranın rolü ve talep edilen bilgilerin kullanılabilirliği (*idem*, §§ 158-170). Mahkeme, mevcut davada müdahalenin varlığı hususunu bu kriterler ışığında inceleyecektir.

32. Mahkeme, somut olayda, başvuranın, baraj projesiyle yıkım tehdidi altında olan Allianoi antik kentinin korunması hakkında kamuoyu tartışmasına katılan ve bir sivil toplum kuruluşu olan Allianoi girişim grubunun bir üyesi olduğunu kaydetmektedir. Mahkeme, başvuranın ayrıca, baraj projesini onaylayan makamların kararlarının iptaline ilişkin davalar açan sivil toplum kuruluşlarının avukatı olduğunu belirtmektedir (yukarıda 6. paragraf). Mahkeme, başvuranın dosyada belirtilmeyen bir yolla, 26 Ocak 2010 tarihli toplantı tutanağının gayri resmi nüshasını elde ettiğinde, Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kurulundan, söz konusu tutanağın

imzalı nüshasını talep ettiğini saptamaktadır (yukarıda 9. paragraf). Mahkeme, bu talebin, yalnızca özellikle Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kuruluna Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından uygulanan baskı iddialarına ilişkin olarak, baraj projesine ilişkin karar verme sürecindeki usulsüzlükleri kanıtlamak amacıyla başvuranın bu belgeyi mahkemelere delil unsuru olarak sunma isteğiyle değil, aynı zamanda bilhassa, bu toplantının seyri ve antik kente ilişkin makamlar tarafından verilen kararlar hakkında halkı bilgilendirme isteğiyle de gerekçelendirildiğini gözlemlemektedir (yukarıda 11, 17 ve 26. paragraflar).

33. Mahkeme, makamların söz konusu toplantının imzalı ve resmi tutanağını başvurana sunmayı reddetmelerinin, Alliano antik kentinin korunmasına ilişkin karar verme prosedürü hakkında bilgilerin mahkemelere ve halka iletilmesine engel teşkil ettiğini gözlemlemektedir. Mahkeme, şüphesiz, başvuranın tutanağın imzasız bir nüshasına sahip olduğunu, ancak davasını savunmak için bu belgenin resmi bir nüshasına ihtiyaç duyduğunu belirttiğini kaydetmektedir. Gerçekte, Mahkeme, başvuranın, makamlar tarafından sunulan resmi bir tutanak olmaksızın, güvenilir ve inanılır bilgileri mahkemelerin ve halkın dikkatine sunarak, hukuki tartışmaya veya kamuoyu tartışmasına etkili bir şekilde katkıda bulunamayacağı kanısına makul olarak varılabileceğini belirtmektedir. Mahkeme, dolayısıyla talep edilen belgenin başvuranın ifade özgürlüğü hakkını kullanması amacıyla “gerekli” olduğu kanaatine varmaktadır (*Roşiiianu /Romanya*, No. 27329/06, § 63, 24 Haziran 2014).

34. Söz konusu bilgilerin niteliğine ilişkin olarak, Mahkeme, 26 Ocak 2010 tarihli toplantının Alliano antik kentini koruma projesiyle ve Yortanlı barajının yapımıyla ilgili olduğunu kaydetmektedir. Mahkeme, bu toplantının sonunda, koruma projesi hakkında yeni bir rapor hazırlanmasına ve bu raporun Kültürel ve Doğal Mirasları Koruma Kuruluna sunulmasına karar verildiğini gözlemlemektedir (yukarıda 8. paragraf). Bu nedenle Mahkeme, baraj sularıyla tarihi bir kentin su altında kalmasının açıkça,

CANGI / TÜRKİYE KARARI

önemli bir sosyal konuyla veya halkın bilgilendirilme menfaatinin bulunduğu bir sorunla ilgili olan, güçlü bir tartışma yaratacak nitelikte bir sorun teşkil etmesi nedeniyle, söz konusu toplantının itiraz edilemez bir şekilde kamu yararına ilişkin bir konuyla ilgili olduğunu tespit etmektedir (Yukarıda anılan *Magyar Helsinki Bizottság* kararı, § 162).

35. Başvuranın rolüne ilişkin olarak, Mahkeme, başvuranın bir sivil toplum kuruluşu olan Alliano'i girişim grubunun üyesi ve temsilcisi olduğunu ve Alliano'i antik kentinin korunmasına ve bu kentle ilgili devam eden yargılamalar hakkında bilgilerin yayılmasına ilişkin faaliyetiyle, "halkın bekçi köpeği" rolünü üstlendiğini gözlemlemektedir (*Animal Defenders International/Birleşik Krallık* [BD], No. 48876/08, § 103, AİHM 2013 (özetler)). Mahkeme, söz konusu idari kararların iptaline ilişkin davalar ve başvuranın antik kentin korunması konusunda kamuoyunun duyarlılığının artırılması faaliyeti çerçevesinde, bu sivil toplum kuruluşu adına ilgilinin mesleki girişiminin sorgulanamayacağı kanısına varmaktadır. Mahkeme, içeriği yukarıda belirtilen söz konusu tutanağın, başvuranın üyesi olduğu sivil toplum kuruluşu adına antik kent için sürdürdüğü faaliyeti kapsamında halka açıklama girişiminde bulunduğu bilgilerle aynı türden bilgileri kapsadığı kanısına varmaktadır. Dolayısıyla, Mahkeme, ilgilinin kesin ve güvenilir bilgileri sunarak bu görevi yerine getirmek için talep edilen belgeye erişim ihtiyacı duyduğu kanısına varmaktadır.

36. Son olarak, Mahkeme, söz konusu tutanağın mevcut olduğunu ve bu belgenin iletilmesinin makamlara özellikle ağır bir yük yüklediğinin kendisi önünde ileri sürülmediğini kaydetmektedir (*Társaság a Szabadságjogokért/Macaristan*, No. 37374/05, § 36, 14 Nisan 2009).

37. Mahkeme, yukarıda ifade edilenleri dikkate alarak, yerel makamların başvuranın mevcut olan ve talep edilen belgeye erişimini reddederek, ilgilinin Sözleşme'nin 10. maddesi tarafından korunan haklarının özüne zarar verecek şekilde, bilgi alma ve verme özgürlüğünü kullanmasını engelledikleri kanaatine varmaktadır. Bu nedenle, Mahkeme, somut olayda

uygulanabilir olan bu hüküm tarafından güvence altına alınan hakkın kullanılmasına müdahale edildiği kanısına varmaktadır.

2. Müdahalenin Haklı Gösterilmesi

38. İfade özgürlüğü hakkının kullanılmasına yönelik bir müdahalenin haklı gösterilmesi için “kanunla öngörülmesi”, Sözleşme’nin 10. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen meşru amaçlardan birini ya da birkaçını hedeflemesi ve “demokratik bir toplumda gerekli” olması gerekmektedir.

39. Başvuran, kişilerin bilgiye erişim hakkını ve makamların talep edilen bilgileri sunma yükümlülüğünü öngören 4982 sayılı Kanun hükümlerini göz önünde bulundurarak, ihtilaf konusu müdahalenin keyfi ve yasaya aykırı olduğunu ileri sürmektedir.

40. Hükümet, 4982 sayılı Kanun’un 26. maddesinin 1. fıkrasının ihtilaf konusu müdahalenin yasal dayanağını teşkil ettiğini ileri sürmektedir.

41. Mahkeme, tarafların müdahalenin kanunla öngörülüp öngörülmediği konusunda aynı düşüncede olmadıklarını tespit etmektedir. Bu bağlamda, Mahkeme, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunun, talep edilen tutanağın, faaliyetlerini yürütmek amacıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından elde edilen ve bu hüküm tarafından öngörülen görüş, teklif, bilgi notu veya tavsiye niteliğindeki bilgi ve belgeler kategorisine girdiği gerekçesiyle, başvuranın kendisine sunduğu itiraz başvurusunu reddettiğini kaydetmektedir (yukarıda 12. paragraf). Mahkeme ardından, İdare Mahkemesinin, 4982 sayılı Kanun’un 26. maddesinin 1. fıkrasına göre, faaliyetlerini yürütmek amacıyla kamu kurumları ve kuruluşları tarafından elde edilen görüş, teklif, bilgi notu veya tavsiye niteliğindeki bilgi ve belgelerin bu Kanun kapsamına girmesi için ilgili kurum ve kuruluşların bunun aksi yönünde bir karar vermeleri gerektiği kanısına vardığını kaydetmektedir (yukarıda 14. paragraf). Mahkeme ayrıca, başvuranın yukarıda belirtilen hüküm tarafından öngörülen bilgi ve belgelerin, ilgili kurum aksi yönde bir karar vermediği sürece, bilgi edinme hakkı kapsamına

girmesi gerektiğini, davasına bakmakla görevli İdare Mahkemesi ve diğer mahkemeler önünde ileri sürdüğünü belirtmektedir (yukarıda 13, 15 ve 17. paragraflar).

42. Mahkeme, taraflar arasındaki başlıca anlaşmazlığın 4982 sayılı Kanun hükümlerinin ve özellikle söz konusu Kanun'un 26. maddesinin 1. fıkrasının yorumlanmasıyla ilgili olduğunu saptamaktadır (yukarıda 20. paragraf). Dolayısıyla Mahkeme, müdahalenin Kanun tarafından öngörülüp öngörülmediğini belirlemek amacıyla, ulusal makamlar tarafından kabul edilen 4982 sayılı Kanun'un 26. maddesinin 1. fıkrasına ilişkin yorumlamayı incelemesi gerektiği kanısındadır. Mahkeme bu bağlamda, iç hukuku yorumlama görevinin öncelikle, ulusal makamlara ve özellikle mahkemelere ve yüksek yargı organlarına ait olduğunu hatırlatmaktadır. Kabul edilen yorumlama keyfi veya açıkça mantıksız olmadığı sürece, Mahkemenin görevi, bu yorumlamanın etkilerinin Sözleşme ile uyumlu olup olmadığını belirlemekle sınırlıdır (*Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], No. 37685/10 ve 22768/12, § 149, 20 Mart 2018).

43. Mahkeme, bir yandan, 4982 sayılı Kanun'un 26. maddesinin 1. fıkrasının metnini ve diğer yandan, ulusal makamlar tarafından bu hükme ilişkin yapılan yorumlamayı inceleyerek, bu yorumlamanın öngörülebilir ve makul olarak değerlendirilemeyeceği kanaatine varmaktadır. Gerçekte, Mahkeme, ulusal makamların kararlarında, faaliyetlerini yürütmek amacıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından elde edilen görüş, teklif, bilgi notu veya tavsiye niteliğindeki bilgi ve belgelerin, aksi yönde bir karar verilmediği sürece - istisna -, bilgi edinme hakkı kapsamına girdiği yönündeki genel ilkeyi tersine çevirdiklerinin anlaşıldığını tespit etmektedir (yukarıda 20. paragraf). Oysa Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu ve İdare Mahkemesi, genel kural olarak, 4982 sayılı Kanun'un 26. maddesinin 1. fıkrasını, bu hüküm tarafından öngörülen bilgi ve belgelerin, kurum ve kuruluşların aksi yönde bir karar vermeleri koşuluyla, 4982 sayılı Kanun kapsamına girmediği yönünde yorumlamışlar ve uygulamışlardır (yukarıda

12 ve 14. paragraflar). Mahkemenin kanaatine göre, 4982 sayılı Kanun'un 26. maddesinin 1. fıkrasının metniyle pek bağdaşmayan bu yorumlama, keyfi bir nitelik taşımaktadır veya en azından, açıkça mantıksızdır.

44. Mahkeme, yukarıda ifade edilenler ışığında, ihtilaf konusu müdahalenin Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrası anlamında "kanunla öngörülmediği" kanısına varmaktadır. Mahkeme, vardığı bu sonucu dikkate alarak, Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrasının gerektirdiği diğer koşullara - meşru bir amacın varlığı ve demokratik bir toplumda müdahalenin gerekliliği - somut olayda riayet edilip edilmediğinin incelenmesine gerek olmadığı kanısına varmaktadır.

45. Dolayısıyla, Mahkeme, somut olayda Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

II. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

46. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

"Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder."

A. Tazminat

47. Başvuran, maruz kaldığı kanaatine vardığı manevi zarar bağlamında 7.500 avro (EUR) talep etmektedir.

48. Hükümet, manevi zarar bağlamında talep edilen meblağın, aşırı olduğu ve benzer davalarda Mahkeme tarafından ödenmesine karar verilen miktarlara tekabül etmediği kanısına varmaktadır.

49. Mahkeme, başvuranın manevi zarara maruz kaldığını tespit etmekte ve bu bağlamda talep edilen meblağın tamamının ilgiliye ödenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

B. Masraf ve Giderler

50. Başvuran aynı zamanda, avukat masrafları için 6.375 avro, yerel mahkemeler önünde yapılan masraf ve giderler için 204,17 avro, posta masrafları için 16,94 avro, faks masrafları için 5 avro ve çeşitli masraflar için 30 avro talep etmektedir. Başvuran bu bağlamda, avukatı tarafından gerçekleştirilen çalışmayı gösteren bir hesaplama tablosunu, adli masraflara ilişkin faturaları ve posta ve faks makbuzlarını ibraz etmektedir.

51. Hükümet, kendi ifadesine göre, ayrıntıları yeterince belirtilmeyen bu masrafların gerçekliğini gösteren herhangi bir belge ya da ödeme belgesinin başvuran tarafından sunulmadığını ifade etmektedir.

52. Mahkemenin içtihadına göre, bir başvurana, yalnızca masraf ve giderlerin doğruluğunu, gerekliliğini ve ödenen miktarların makul niteliğini ispatlamak kaydıyla bu masraflar iade edilebilmektedir. Mahkeme, somut olayda, elinde bulunan belgeleri ve içtihadını göz önünde bulundurarak, bütün masraflar bağlamında 2.000 avro ödenmesinin makul olduğunu değerlendirmekte ve bu meblağın başvurana ödenmesine karar vermektedir.

C. Gecikme Faizi

53. Mahkeme, gecikme faizi olarak, bu miktarlara, Avrupa Merkez Bankasının marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;

3. a) Davalı Devlet tarafından başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, işbu kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki geçerli döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, aşağıdaki meblağları ödemekle yükümlü olduğuna;

i. Manevi tazminat olarak, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, 7.500 avro (yedi bin beş yüz avro),

ii. Masraf ve giderler için, başvuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, 2.000 avro (iki bin avro);

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu miktarlara Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

4. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine

karar vermiştir.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş, ardından Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 29 Ocak 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Robert Spano
Başkan